

Nr 237.

Av herr Näsgrård m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till jordbruksekonomisk undersökning, m. m.

I proposition nr 32 framlägges förslag om en rätt avsevärd provisorisk utvidgning av den jordbruksekonomiska undersökningen under nästa budgetår, innebärande bl. a. att antalet i undersökningen ingående brukningsdelar utökas med omkring 425. Av propositionen och den däri citerade utredningen av lantbruksstyrelsen och livsmedelskommissionen synes framgå att man icke i samband med denna utvidgning förutsätter några ändringar i fråga om undersökningens uppläggning. Emellertid skulle värdet av undersökningen ökas om mera utrymme ägnades åt den viktiga del av jordbruksfastigheternas ekonomi, som skogen representerar.

Mer än 70 % av de 359 060 brukningsdelarna i enskild ägo äro förenade med skogsbruk. Endast omkring en fjärdedel av åkerarealen i detta land tillhör gårdar heit utan egen skogstillgång. Även om skogens betydelse i jordbruksföretagens ekonomi växlar rätt mycket olika landsändar och olika storleksgrupper emellan, torde man dock våga helt allmänt uttala att för flertalet enskilda jordbrukare är denna betydelse mycket påtaglig och att skogen för många jordbrukare är en minst lika viktig faktor som lantbruket.

För att en jordbruksekonomisk undersökning skall kunna ge den önskade fullständiga och allsidiga belysningen av de svenska jordbrukens ekonomiska förutsättningar och villkor måste även jordbruksföretagens skogliga sida analyseras så ingående och fullständigt som möjligt. För arbetet med jordbruksfastigheternas yttre rationalisering skulle en samordnad jordbruks- och skogsbruksekonomisk undersökning vara av värde t. ex. när det gäller att bedöma vilka proportioner mellan arealen av öppen jord och av skog, som äro de lämpligaste i olika landsdelar. Över huvud taget saknas närmare kännedom om huru stödet från skogsarealer av olika omfattning och sammansättning inverkar på jordbruksföretagens möjligheter att rationellt utnyttja arbetskraft och dragare samt på företagens ekonomi.

Även ur mera speciellt skogliga synpunkter skulle en komplettering på antytt sätt av den jordbruksekonomiska undersökningen vara av stort värde. En sådan viktig fråga som bondeskogsbrukets lämpliga inriktning med avseende på skogsbrukssätt och omloppstid kunde sålunda bli belyst med praktiskt erfarenhetsmaterial. Önskemålet att få det mindre och me-

delstora skogsbrukets driftsformer och ekonomi utredda kunde motivera en särskild skogsbruksekonomisk undersökning, därest icke möjligheten fanns att genom komplettering av den redan pågående jordbruksekonomiska undersökningen nå motsvarande resultat.

I sin nuvarande utformning ger den jordbruksekonomiska undersökningen icke tillfredsställande belysning åt den skogliga sidan av jordbruksfastigheternas ekonomi. Såsom exempel på allvarligare brister i detta avseende må nämnas att man icke kan utläsa huruvida den aktuella nettoinkomsten svarar mot skogens verkliga avkastning eller om den delvis består av realiserat skogskapital eller om kanske en del av avkastningen sparats genom att icke hela tillväxten tagits ut.

Ledaren för den jordbruksekonomiska undersökningen och skogsstyrelsen ha redan gjort vissa förberedande arbeten för att komplettera undersökningen i skogligt hänseende. Vissa preliminära planer för sådan komplettering och härför erforderliga formulär ha utarbetats, och metoden har provats på ett par gårdar. Meningen har varit att skogsvårdsstyrelsernas personal skulle utarbeta de skogshushållningsplaner, som måste ligga till grund för undersökningen, samt därjämte vara markägarna behjälpliga med förande av den avverknings- och virkesstatistik som erfordras och den bokföring av kassarörelserna som berör skogsbruket.

Det synes vara mycket önskvärt att ett tillräckligt antal av de i jordbruksekonomiska undersökningen ingående gårdarna stimuleras att snarast komplettera sin hittillsvarande bokföring med avseende på skogen i huvudsak efter de riktlinjer, som sålunda redan utarbetats. Det är också önskvärt att vid utväljandet av nya deltagare i undersökningen större hänsyn än hittills tages till att gårdarna böra bli representativa för jordbruksfastigheterna såsom av både jord och skog bestående företag.

Ett genomförande av detta förslag måste givetvis föra med sig vissa mindre kostnadsökningar. De markägare, som åtaga sig att jämväl föra den utförligare skogliga redovisningen, böra sålunda erhålla högre ersättning än övriga, förslagsvis den dubbla. Om tills vidare ungefär hälften av samtliga i undersökningen deltagande åtog sig skogsbokföring, skulle merkostnaden härför bli ca 24 000 kronor. De skogshushållningsplaner, som måste finnas såsom underlag för skogsbokföringen, upprättas lämpligast av skogsvårdsstyrelserna. Kostnaden för en sådan plan kan emellertid göra att en i övrigt för saken intresserad tvekar att åtaga sig skogsbokföringen. Då skogsvårdsstyrelserna med sin knappa medelstildelning knappast kunna upprätta planerna utan den ersättning, som enligt gällande taxa nu utgår, böra markägare, som åtaga sig skogsbokföring inom den jordbruksekonomiska undersökningen, kunna få bidrag med förslagsvis 50 % av kostnaden för erforderlig skogshushållningsplan. Denna behöver icke nödvändigtvis upprättas innan bokföringen igångsättes utan kan ske under de närmaste

åren. Kostnaden för dessa bidrag till markägare äro svåra att beräkna men torde knappast behöva överstiga 25 000 kronor per år. Några särskilda merkostnader för den lokala ledningen och övervakningen torde icke behöva uppstå om skogsvårdsstyrelsernas personal lämnar sin hjälp i samband med andra förrättningsresor. I avvaktan på erfarenheter huruvida en utvidgad skoglig bokföring kommer att fördyra uppgörandet av bokslut torde någon uppräknig av bidraget på denna punkt tills vidare ej behöva göras. I propositionen äskade anslag böra alltså uppräknas i enlighet med vad som i det föregående angivits.

Åberopande det anförda få vi hemställa,

att riksdagen måtte besluta uttala sig för att den jordbruksekonomiska undersökningen kompletteras i fråga om den skogliga sidan av jordbruksfastigheternas ekonomi och att förevarande anslag med hänsyn till härav föranledda merkostnader höjes med 49 000 kronor.

Stockholm den 10 februari 1948.

Bernhard Näsgård. Lars E. Andersson. Gust. E. Andersson.

Arthur Heiding. Jones Erik Andersson.
